

RAKKE KAJA

ISESEISVUSPÄEV!

1989.a. 24.veebruariil Toompeal sinimustvalge lipu heiskamisel kõneles Mikk Mikiver: "Eesti, sa seisad lootusrikka tuleviku lävel, asu ehitama kodu, et olla vääriline kultuurrahva peres. Eestlane, asu ehitama oma kodumaad!"

Meie vald - anno 1997.

Kodumaa algab maast, mis meid toidab ja katab. Maareformiga on meil olukord ilmselt samasugune kui kogu riigis. Aasta alguseks oli meie vallas kinnistusse kantud 108 tagastatud talu ja üks ostueesõigusega erastamine. Sellise maareformi tempoga ei saa rahul olla mitte keegi. Kui esimese Eesti Vabariigi ajal jõuti maareformiga lõpule põhiliselt 1925.a. kevadkülviks, siis praeguse tempoga ilmselt alles aastal 2005 või hiljemgi.

Pea tunnustama, et selles venimisprotsessis on süüd ka meil, vallaametnikel. Seadusandja ütleb, maareformi saab läbi viia, aga vallaametnik väidab, et ühest korda pole. Õigus on mõlemal, kuid sellist olukorda enam ei tule, kus ametnikule näidisjuhendid kandikul kätte tuuakse. Peab ise mõtlema ja lahendusi leidma.

Sel aastal peame jõudma niikaugemale, et normaalseks saab ostueesõigusega erastamine, krundi erastamine kaardimaterjalide alusel ning maa müük enampakkumisega.

Nüüd lühidalt ka vallavolikogule esitatavast toimetulekutoetuse maksmise korrast meie vallas. Põhimõtteks on, et toetust peavad saama inimesed, kellele see on hädavajalik. Kaob ära olukord, kus mõni vallakodanik ütleb, et polegi

mõtet tööd otsida, vallas saadav abiraha on kopsakam. Kindlasti tekitab uus kord arusaamatusi ja pahandusi, kuid me peame harjuma mõttega, et igaüks peab eelkõige ise toime tulema, eriti just tööjõulised inimesed. Juhul, kui on dokumentaalselt tõestatud, et toimetulekupiir on alla 460.- krooni, siis toetust muidugi saab.

Sellised olid minu nukravõitu, kuid mitte pessimistlikud mõtted vabariigi sünnipäeva eel. Usun, et eelpool toodud probleemid lahenevad ja elu läheb edasi.

Soovin kõigile meie valla kodanikele Eesti Vabariigi iseseisvuspäeva puhul tervist, õnne ja lootust homsele. Olgem kõik vastutuse vääriks oma igipõlise kodumaa - Eestimaa ees!

Vallavanem Guido Ploompuu

77 aastat Tartu rahust

Veebruaris on Eesti vabariigil kaks suurt tähtpäeva - Tartu rahu ja iseseisvuspäev.

77 aastat tagasi, 2.veebruariil 1920 kirjutati alla Tartu rahuleping Eesti Vabariigi ja Venemaa vahel. Kaks aastat varem, 24.veebruariil 1918 loeti avalikult ette manifest Eesti iseseisvaks vabariigiks kuulutamise kohta. Eesti Vabadussõja kohta on kirjutatud mahukas kaheköiteline Eesti Vabadussõja ajalugu.

Mäletan hästi, millist isamaalist innustust said minuealised poisid vabadussõja-ainelistest raamatutest. Üsna üksmeelselt asutasime oma klassi poistega Noorte Kotkaste organisatsiooni. Meie juhendajaks oli algkooli kauaaegne juhataja Käsper Tali. Ühel kevadpäeval 1938 viis ta meid, kuuenda klassi poisse, oma väikekaliibrilist vintpüssi kaasa võttes, laskeharjutustele. Märklehe asemel joonistas ta aga vineertahvlile pilusilmse lõusta, lisades selgituseks: "Vabadussõjas saatsid punased meie vastu hiinlasi!" Kust poolt tuleb vaenlane, oli sellega selge.

Minu viimaseks osaluseks noorkotkana isamaalisel üritusel jäi 15.-16.juunil 1940.a. Altjal, Mustoja kaldal toimunud kaitseliitlaste ja noorkotkaste ühislaager. Seal nägin ja sain oma käega katsuda Kaitseliidu välisuurtükke. See oli suureks elamuseks. Siis ei osanud ma veel aimata, et juba kolme aasta pärast olen ka mina suurtükiväelane, tankitõrjekahuri PAK-75 sihtur. Aga kaitseliitlaste unistasin saada küll! Olin paar-kolm kuud varem ajalehes näinud noorkaitseliitlaste vormiriietust ja lugenud statuuti. Viimane võimaldanuks noorkotka east välja jõudnud astuda Kaitseliidu noorliikmeks ja saada sõjaväelist väljaõpet. Tulevastel isamaakaitsetel aidanuks see kiiremini ja kergemini omandada kaitseväelase teadmisi ja oskusi ajateenistusse astumisel enne kohustuslikku aega. Kahjuks see lootus ei täitunud ei minul ega ka neil, kes selle idee algatajaks meie riigi eesotsas olid.

Valter Lehtla, ajaloohuviline

SELLES NUMBRIS:

Valter Lehtla meenutusi	LK 1
Vallavolikogus	LK 2
Killukesi kodukandist	LK 3
Korterioksjon	LK.4
Simuna näitering esineb Rakkes	LK 5
Rakke Valla Hariduse Selts	LK 5
1997.aasta horoskoop	LK 6-7
Reklaam	LK 8

VALLAVOLIKOGUS

30. jaanuaril 1997

Esimeseks päevakorrapunktiks oli 1996. a. eelarve täpsustamine:

1. artiklite muutmine
2. ülelaekunud tulud
3. vaba jäägi suunamine.

Eelarvet täpsustas Evi Ennus. Volikogu kinnitas 1996. a. eelarve täpsustamise.

Nimetati ametisse humanitaarosakonna juhataja kt. (kohakaasluse korras) Anneli Jõgiste. Tema tööülesanded hõlmavad sotsiaaltööd, kultuuri, haridust ja juristina kohaliku omavalitsuse dokumentide väljatöötamist. Kodanikele ta juriidilist nõu ei anna.

Kanti maha sõiduauto M-2140 kui kasutamiskõlbmatu.

Kehtestati Rakke valla territooriumil 1997. a. järgimised maamaksu määrad:

1. põllumajandussaaduste tootmiseks kasutusel oleva haritava maa ja loodusliku rohumaa maamaksu määraks 0,7% maa maksustamise hinnast aastas.
2. elamumaa, metsamaa ja muu maa maamaksu määraks 2% maa maksustamise hinnast aastas.

Valla maast on omaniku leidnud 10%.

Otsustati tasuda 1. veebruarist kuni 1997 eelarveaasta lõpuni Rakke Gümnaasiumi, Salla Põhikooli ja Lahu Algkooli õpilaste toidupäeva maksumusest valla eelarve sotsiaaltoetustest 2.- kr. söömas käiva õpilase kohta.

Hr. Lina teatas, et printsip on küll üllas, kuid pole õige. Tuleks välja selgitada tõeliselt vaesed ja doteerida neid 100%. Hr. Arusaar vastas, et seda on piüütud ka teha klassijuhatajate ja hoolekogu kaudu, kuid süsteem pole end õigustanud. Hr. Ploompuu ütles, et vabariigi suund on selline, et vald toetab koolilõunaid.

Kinnitati 1. veebruarist kuni 1997 eelarveaasta lõpuni Rakke Gümnaasiumi eelkooliealiste laste vanemate poolt tasutava õppekulu suuruseks 50.- krooni kuus ja toidupäeva maksumuseks kuni 15.- krooni päevas.

Kinnitati Lahu Algkooli eelkooliealiste laste rühmas käivate laste vanemate poolt tasutavate õppekulude suuruseks 25.- krooni kuus.

Erinevus kahe lasteaia õppekulude suuruses kutsus esile hr. Arusaare terava vastuseisu, kuid enamuse nõustus, et Lahu koolil ei ole praegu pakkuda selliseid tingimusi, kui Rakkal, seetõttu oleks ka ülekohtune nõuda Lahult samaväärset maksumust lasteaia kohta eest.

Otsustati tasuda õpilaste

töövihikute maksumusest 50% valla eelarve sotsiaaltoetuste summast.

Hr. Madisson: "Milline on eelarvekomisjoni nägemus valla eelarvest 1997?" Hr. Tamm: "Eelarve on 6 milj. 615 tuh. krooni. Kannamete, arutame läbi, 10 päeva pärast on uus komisjoni istung, järgmisel volikogu istungil saab vastu võtta."

Eelarve arutelu käigus esitas hr. Lina volikogule küsimuse, miks sõidab koolidirektor maha nii palju bensiini, lisades, et keegi ei keela sõita, kui vald on auto kinkinud, kuid sõitku oma bensiiniga. Ta tegi ettepaneku vähendada kuu bensiiniliitrid 160-lt 60-le, ja suurendada selle arvelt laste toiduraha.

Hr. Kerem tundis huvi, mille arvelt tuleb koolil eelarve juurdekasv, kui valla eelarve juurdekasv on planeeritud 1,6 milj. ja koolil 500 tuh. kr. (see on 30% ja see on suur % võrreldes kogu eelarvega). Pr. Ennus vastas, et see ei ole üldse suurenenud võrreldes eelmiste aastatega, sest küte ja elekter on riiklikult tõusnud.

Arutati, kas sponsoreerida Õnne Kurge. Hr. Arusaar arvas, et ta võiks anda teavet ka oma teiste sponsorite kohta ja hr. Vill, et sponsorrhad peaksid käima läbi spordiseltsi. Valgustatud suusaraja hooldamisele valla eelarvest öeldi üksmeelne "ei". Hr. Lina: "Tahaks maleklubi teha!"

Tervishoiule antava summa kohta lisas hr. Ploompuu hr. Linale, et selle raha eest peab ta ka naise ja lapsi hakkama läbi vaatama. Hr. Lina: "Jah, mul kohe tõusis (summa), kui Salla velskripunkt juurde tuli. Ma ei kurda." Tammiku hooldekodu on plaanis avada aprilli algul. Hr. Madisson: "Mida hiljem avame, seda suurem kokkuhoid eelarves." Hr. Ploompuu: "Eelmisel aastal said üle 70-aastased pärijateta vallakodanikud tasuta küttepuid, sel aastal suurendame toetusi, et nad saaks ise osta." "Miks piinata inimesi igal aastal? Koera saba tuleb raiuda korraga, mitte jupihaaval." kommenteeris hr. Lina.

Otsustati, et 1. veebruarist lähevad trassid, kaevud ja biopuhastid munitsipaalelarvesse. Hr. Teder tundis huvi, kas soojamajanduse korrastamiseks summaksid ei ole ja kas ei võiks laenu võtta. Hr. Ploompuu vastas, et munitsipaalile ei saa laenu võtta. Hr. Joost küsis Salla veetrassi kohta. Vastus: "Raha ei ole." Hr. Madisson lohus, et võib-olla reservfondist saab.

Vallavalitsus võtab tööle haljastustehniku, kelle ülesandeks on

maade jaotus valla, eraomandi ja teenindusmaade vahel, maamõõtmise abistamine, haljastus ja surnuaia korrashoid. Hr. Tamm tundis huvi, millega tegeleb haljastustehnik talvel, kas tööd jagub aastaringiselt. Talvel tegelevat ta eelpool toodud ülesannete kavade koostamisega.

Seoses kaitseliidu rahataotlusega tuli jutuks ka elanike julgeolek ja kohaliku politsei töö. Hr. Ploompuu pakkus välja võimaluse kutsuda järgmisele volikogu istungile politseiprefekt. Üksmeelne vastus kõlas: "Ära kutsu õnnetust kaela!"

Seoses kultuuri- ja ärikeskuse remondiga otsustati võtta Maapangast laenu 300 tuh. krooni ja laenu tagasimaksmine toimub 01.01.1998 kuni 31.12.1999. a. Remont teostatakse vähempakkumise korras. Hr. Kerem tõstis veelkord üles küsimuse, mis saab vanast majast, et see ei jääks tühjana ja remontimata seisma nagu pärast sovhoosi väljakolimist, ning kuidas pääsevad inimesed uude vallamajja, kui sinna ei vii kõnniteed. Maja kohta oli hr. Ploompuul vastus endine, kuni 2 tuba Rakke Soojuse käsutusse, ülejäänud välja rentida ja majja jätta 0,5 kohaga kütja-koristaja, kes ruume hooldaks. Kõnnitee küsimus jäi õhku rippuma.

Eha Beilmann

Rakke Vallavalitsus kuulutab välja

KONKURSI

elektritöödega tegelevale ja litsentsi omavale juriidilisele või füüsilisele isikule Rakke aleviku tänavavalgustuse haldamiseks ja töökorras hoidmiseks. Valgustuspunkte on alevikus 124.

JA

firmale või üksikisikule, kes hooldaks alevikus olevaid haljasalaseid. Põhiliseks tööks oleks hooajal haljasalade ja teepeenrate niitmine. Haljasalaseid alevikus 9, pindalaga 5 ha. Asjast huvitatutel palume pöörduda kõigi tingimuste selgitamiseks Rakke Vallavalitsusse.

Rakke Vallavalitsuse ARHIIV avatud teisipäeviti kella 8-12 aadressil Simuna tee 10.

Ülejäänud tööpäevadel saab arhiivitöötajaga ühendust telefonil 91 360 kella 8-12.

Arhivaar Maiu Aun

Killukesesi kodukandist 2

Siin vana vaher seisab aastasadu, kui saaks vaid rääkida, mis kõike on ta näind ja temast mööda tehtud teid ning radu on paljud tulnud, läinud, mööda käind.

Tulijaid ja minejaid leidub harva, sest tulla ei taheta ja minna ei lubata seni, kuni sotsialistlik põllumajandus end tasapisi mülkast välja upitab. Elust ja raskustest kolhoosi algaastatel peale küüditamist on jõutud palju rääkida ja kirjutada. Kõige tõsemalt on sellest kirjutatud vahetult osalenud.

Head ja halvad ajad meie maises elus vahelduvad. Ja kui rihm pükstel on viimase piirini kokku tõmmatud, siis peame ajaloolistele faktidele toetudes tõdema, et kõigele vaatamata on maaelu oma madalseisudest ikka välja tulnud. Majanduslik stabiilsus hakkas tekkima Paul Raudsepa juhitud Salla sovhoosis ja kõrgpunkti saavutas Ants Aaviku direktoriks oleku ajal.

1960.a. 2.märtsil ühinesid endised "Partisani", Tammiku ja "Esimese mai" kolhoosid Salla sovhoosiks. Moodustati neli osakonda koos juhtiva kaadriga. Jõukuse kasvades arenes chitustegevus. Tänu Eldor Traksi oskuslikule asjaajamisele kerkisid majad ja tootmishooned, enamik neist valmis just ajal, mil Paul Raudsepp Salla mail majandit juhtis. Teda mäletatakse kui head ja abivalmis inimest. Mitte paljudel sotsialismaegsetel liidritel pole oma rahva südames kohta tänaseni.

Et emadel oleks võimalik tööle pühenduda, rajati Lasinurme ööpäevaringne lasteaed. Nädalavahetuseks sõidutati põngerjad kodudesse tagasi, et lapsed oma vanemaid päriselt ära ei unustaks.

Algselt oligi Lasinurmel kandvam osa nii majandi juhtimisel kui ka kultuurielus. Klubis, mille ühes otsas asus majandi kontor, tegeles Nigul Orgmets kohaliku seltsielu edendamise ja harjutati puhkpilli ja tehti näitemängu. Rahvatantsu juhatas kohalik pedagoog Meeta Liinurm. Hiljem loodi Elsa Otto juhendamisel ka naisansambel, mida ta ise klaveril saatis.

1967.a. toimusid mitmed muudatused. Keskus, mis asus Lasinurmes, kolis nüüd Salla uude kahekorruselisse majja ning värskelt valminud Mäiste laagrisse saabusid esimesed shefid. Esimesteks tulijateks olid erikoolide poisid, kes järelvalve all maatöödele appi suunati. Hiljem, kui loodi õpilasmalevad, käisid Mäistes

erinevate koolide segarihmad.

Tööd jätkus suviti kõigile ja kuigi palk polnud suur, oli see ikkagi oma teenitud. Palavaga käidi ujumas kõrval asuvas järves, mängiti palli, lõbutseti ja armuti, nagu noored ikka kõigil aegadel. Kohalikel poistel kadus malevapiigade seltsis ajataju hoopis ja nii ei märgatudki, kui vitsadega relvastatud kurjad esivanemad koos koolidirektor Juljus Torroga õõ hakul nende õnne segama tulid. Nobedamad pääsesid plagama, kättelangenud aga pidid pisarsilmil tunnistama, et keelatud viljadel ka mõrum pool magusale lisaks on.

Samal aastal sai majand esimese autobussi TA-6. Varasemad sõidud tehti "Willisega" või veoauto kastis, mis parema meeoleolu loomiseks kaunistati noorte kaskedega. Korraldati Eestiseseid sõite, esimene pikem ekskursioon tehti Tbilissi.

Kuigi tehnikat täiustati ja uuemad masinad muudeti aastatega mugavamaks, oli rasket käsitsi tehtavat tööd ikkagi väga palju, mis eriti välitingimustes tervisele liiga tegema kippus. Läbilõksutatud masinamees või mõne muu ala põdur esindaja sai soodsas võimaluses sanatooriumis oma kutsehaigust ja teisi tõbesid ravida. Sanatoorium oli ka kohaks, kuhu pikka aega hingelisest hellusest ilma jäänud inimesed vaheldust otsima läksid, et tagasi tulles reipamalt argiaskeldusi jätkata.

Kombeks oli korraldada külvi lõpetamise ja lõikuspäevad, kus rohkele süldile ka tublisti viina alla võeti. Enne aga tunnustati tublimaid ja loodeti tulevikult enamat nagu ikka. Kuigi aukirjadelt vaatas vastu kiilaspäisusele kalduv vene mees koos kahe habetunud kaaslasega, väljendus aukirjas ikkagi tunnustus. Rohkem tunti muidugi heameelt materiaalsel kujul saadud preemiast.

Rajoonlinna Rakverre hakkas igal nädalal lisaks ühistranspordile sõitma oma majandi buss, millega kohalikel elanikel tavapärasest pisut kopsakamaid sisseoste oli hea transportida. Linnast tühjalt tagasi sõitva veoautoga võis mööbli või muu mahuka ostu otse kodu ukse ette toimetada. Kord kuus võeti ette ka pealinna sõit. Inimestele tuldi vastu ning võimaldati transporti, oli siis majas lein, sündis laps või peeti pulmi.

Sovhoos ei olnud veel üleliia suur, teati üksteise puudusi ja häid külgi, osati usaldada ja oletati, keda karta, sest kuigi räägiti sõnavabadusest, ei saanud

sesta ju tõsiselt võtta.

Kala- ja jahisektsioonid korraldasid oma liikmetele iga-aastasi pidulikke koosviibimisi ja loomulikult ei unustatud ka naistepäeva. Ettevalmistused võttis enda kanda Valve Madisson, kellel jätkus energiat kõikjale. Kui tavaliselt inimesel juttu puhudes käed seisma jäävad, siis temal liikusid nii suu kui käed korraga ja ühtviisi nobedalt.

Salla esimene ehitusbrigaad oli kõrgelt tunnustatud oma mitmete autasudega ja mehed, kes end valgeks brigaadiks nimetasid, püüdsid oma nime ka valge ja puhtana hoida. Hiljem, kui Eldor Traks lahkus, asus tema kohale vend Vello. Tasapisi raugesid vanemad mehed ja koos uute tulekuga kannatas kahjuks ka töökultuur.

1973.a. lahkus senine direktor, andes juhtimise üle Ants Aavikule. Aavikul oli hästi arenenud seitsmes meel, mis teise inimese olemuse ruttu ära tabas. Ta oli õpihimuline ning tegi endale selgeks ka need põllumajandusharud, millest tal seni aimu polnud. Olles ise hariduselt agronoom, täiendas ta end tublisti veterinaaria vallas, vältides nii suuremaid arusaamatusi loomakasvatusspetsialistidega.

Rahvamehena saavutas Aavik kiiresti populaarsuse ja oli pulmades hinnatud isamees. Väga austatud oli ta pensionäride hulgas, kes varem varju jäid. Suviti korraldati vanadele pidusid ning juubelite puhul ei peetud paljaks ka kingitusi teha. Paremad töölisid said võimaluse meeldejäävaid reise nautida. Majanduslik olukord lubas oma töötajaid korraliku lõunaga kostitada, samuti õhtuoteks suupisteid põllule järele tuua. Aastalõppudel maksti vastavalt tööle välja üsna kopsakaid preemiaid.

Sügiseti olid kõik ruumid täidetud kuldse viljaga. Päevad ja ööd undasid kuivatid, farmid olid täis sigu ja veiseid. Põldude äärde kerkisid peedi- ja kartulikuhjad. Peeti suuri ja julgeid plaane tulevikuks. Kavas oli ehitada uus katlamaja, kauplus-söökla, ujula, võimla, staadion ja isegi uus koolimaja. Kõik need hooned valmisid siiski vaid paberil - projektide näol.

KEK-i poolt alustatud katlamaja ehitus seiskus peagi, osalt valminud müüridesse tekkisid mõrad ning mõne aja möödudes lagunesid sootuks. See nigel ehitus oleks justkui tulevikku ennustanud, sest peagi neelas Salla sovhoosi endasse R.Pälsoni nimeline monstrum, mis siinse arengu paljudeks aastateks peatas.

Hando Kuntro